

Årgång 26 ● nr 2 - 2013

nattvakan

Nattvakan

*utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemsskap är för närvarande
100 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.*

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemsskap i HFK är dock oberoende av medlemsskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursvesamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande: Jonas Lind, Tussmorvägen 21

820 64 Näsviken, Tel. 070-307 32 82

Vice ordförande: Mats Sundkvist, Båtmansvägen 6

824 40 Hudiksvall, Tel. 070-698 69 11

Sekreterare: Karin Svensson, Blockvägen 16 F

824 34 Hudiksvall, Tel. 070-51 348 66

Kassör: Lars-Göran Lindström, Slåttervägen 13

824 40 Hudiksvall, Tel. 070-629 15 24

Övrig ledamot: Kjell Johansson, Kolarevägen 7

825 30 Iggesund Tel. 070-239 75 10

Suppleant: Bo Fagerström, Dalgatan 10

824 42 Hudiksvall, Tel. 0650-59 51 58

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb har ett digert utflyktsprogram under alla årstider.

Tryckt av:
Tierps
Tryckeri

Ringmärknings- verksamheten

2012

Kenneth Karelius, Lars-Göran Lindström

UNDER 2012 MÄRKTES 1614 individer av 62 arter. Antalet ringmärkta boungar blev 891 Årets resultat ligger cirka tusen färre än året innan.

Antalet märkta tornfalkar blev en dryg tredjedel så många som föregående år, säkert beroende på dålig gnagartillgång.

Ringmärkning av flyttande fåglar under hösten på Reffelmansviken gav hela sex kärrsångare. Både grön- och gråsiska märktes i mycket små antal. Däremot verkar det som om steglitsen fortsätter att expandera, så många som 65 exemplar märktes.

Återfynd

Under året inkom 64 återfynd av 20 arter. Drygt 50 procent hade kontrollerats av ringmärkare eller avlästs i fält.

En **silltrut** märkt på Jättbågan avlästes utanför Tripoli, Libyen drygt tio år senare (3245 km) (1). Tre trutar avlästes på den vanliga platsen i Israel (Ashdod).

Flera återfynd av **storskarv** gjordes bland annat i Frankrike, England och Spanien (2).

En **stare** fångades och släpptes i Isles Of Lewis Carolway, Skottland åtta månader efter märkningen i Idenor (3).

I Morbihan Penthievre, Frankrike avlästes en **roskarl** från Hattgrund drygt två år efter märkningen (2045 km) (4). **Fortsättning sidan 26.**

INNEHÅLL NR 2 - 13

Ringmärknings-
verksamheten 2012 3
*Kenneth Karelius, Lars Göran
Lindström*

Orrspel 4
Lars G Lindström

Vinterhämping 8
Lars G Lindström

Rörhönan
Hundraårsjubilarar
i Hälsingland 9
Mats Åberg

Mindre flugsnappare 13
Lars G Lindström

Toscana 14
Lars G Lindström

De vanligaste arterna i Sverige
och Hälsingland 24
Lars G Lindström

Höksångare 27
Kjell Johansson

Program 29

*Foto på framsidan. Orrtupp
Hornslandet maj 2013. Lars G
Lindström.*

*Foto på sista sidan. Pascha och
schackbräde, Toscana juni 2013.
Lars G Lindström.*

Orrspel

Orren är en av de fyra arenaspelande arterna som häckar i Sverige. De övriga är dubbelbeckasin, tjäder och brushane.

Text och foto Lars G Lindström

02.50 Blir avsläppt efter en grusväg invid en myr på Hornslandet (fick skjuts av min fru Britt).

02.53 Går, utan problem, med vanliga stövlar över ett riktigt blöthål på myren (några dagar tidigare krävdes vadarstövlar för att ta sig över).

02.55 I gömslet. Regn och dimma. Inga bra förhållande för fotografering.

03.05 Första fågellätet för morgonen är inte en trast, som man kunnat vänta sig, utan en gök som måste vara alldeles nyanländ från den långa flygturen från Afrika. (De flesta gökar anländer punkligt varje år kring detta datum)

03.12 Hör den första orren anlända och slå ned alldeles vid gömslet (vingslagen hörs otroligt tydligt). Spänningen stiger. Nu är det bara för dåligt ljus som kan hindra bra bilder.

03.15 Minst två, troligen flera orrtuppar spelar. Hör både det bubblande, utdraget kuttrande "rro-perre-ohr-rro-peroo" och det utdragna hesa "tjoo-ysch" (senare visade sig det vara det läte som tuppen avgav när den sträckte på sig).

03.20 Den första trasten (rödvinge) sjunger.

03.30 Tio minuter efter det att den första trasten hördes är trastkören i full gång (rödvinge-, kol- och taltrast).

03.45 Morgonens första rödhake sjunger.

04.00 Fortfarande regn och dimma. Kan svagt skimta spelande orrtupp 25 meter från gömslet.

04.10 Regnet upphör (för en stund visar det sig)

04.15 Kan nu, i det svaga morgonljuset, se två spelande tuppar.

04.20 En skogssnäppa hörs spelflyga över myren.

04.25 En smålöms gaggande hörs. På väg ut till havet för dagens första fisketur.

04.30 Gran- och lövsångare sjunger.

04.40 Orrarna slutar att spela. Är det över redan nu?

04.45 Enkelbeckasin hörs spelflyga.

04.50 Hör en ormvråk ropa på långt avstånd. Fascinerande att sitta i ett gömsle och inte se, bara höra.

05.00 Riktat kameran mot en av tupparna. Meningslöst, alldeles för lång slutartid, trots ett högt ISO-tal (ljuskänslighet) för att ha en chans att få en skarp bild.

05.10 Två tranor landar på myren cirka femton meter bort från gömslet.

05.20 Ser ingen orre längre. Det blir nog inga bilder.

05.30 Hör att en av tupparna börjar spela igen.

05.40 Regnet upphör men dimman ligger kvar.

05.45 Lite ljusare. Jag tar de första bilderna. Fortfarande för långa tider för att få hyfsat skarpa bilder (rörelseoskärpa)

05.55 Ytterligare lite ljusare. Slutartider på 1/60 sekund. Egentligen för långa, men med stöd av gömslet får jag trots allt några skarpa bilder.

06.00 Tar massvis med bilder under den kommande timmen. Bättre och bättre ljusförhållanden men ändå inte bra.

07.05 Tupparna försvinner från spelplatsen.

07.15 Lämnar gömslet.

07.25 Framme vid cykeln (hade den med bilen på ett cykelställ).

07.30 På cykeln. Inget regn. Cyklar de dryga tre milen tillbaka hem utan att bli blöt.

09.00 Hemma igen.

Spelaktiviteten var ganska låg och inga honor syntes till. Troligen var det mest intensiva spelet över för denna vår. Några hanar hade fortfarande spelinstinkten kvar. Trots detta var det ett fantastiskt skådespel som jag varmt kan rekommendera att besöka.

Ett stort tack till Seth Nilsson för att jag fick låna ditt fina gömsle.

Vinterhämspling

Under en vecka i mitten av april rastade ett varierande antal vinterhämsplingar på Högsslätten. Vissa år är arten ganska talrik som rastande fågel på våren, andra år ser man knappt någon. Vinterhämspling häckar mycket sällsynt i de Svenska fjällen och mera talrikt efter norska Atlantkusten.

Rörhöna i dammen vid Sjölins smide. Foto: Mats Åberg.

Rörhönan

hundraårsjubilerar i Hälsingland

Mats Åberg

ENLIGT SVENSK FÅGELATLAS KÄNDE INTE Linne till rörhönan. I stället var det en av hans lärjungar, P. G. Lindroth, som första gången observerade arten i norra Uppland i april 1784. I Finland föreligger de första fynden från mitten av 1800-talet och i Danmark var arten en stor sällsynthet i början av 1800-talet. Fyndet i norra Uppland kan därför vara ett riktigt förstafynd - en förelöpare om vad som komma skulle.

Häckningsbiotop

Rörhönan är knuten till näringsrika vatten med riklig vegetation; ofta hittar man henne i dammar, småvatten och långsamt rinnande åar samt inne i städernas parker.

Födan består av växtdelar och vattenlevande smådjur som snäckor, maskar och insekter, vilka plockas från de översta vattenlagren. Som framgår av James Maules artikel, så är det snart hundra år sedan

rörhönan sågs första gången i Hälsingland.

Den första gången jag såg henne var i Ullsättjärnen, där hon höll till och häckade fram till åtminstone 1999. Artdatabanken/Svalan har endast några enstaka rapporter av rörhöna i Ullsättjärnen på 2000-talet (2002 och 2007). Detta stämmer väl med mina observationer. Eftersom jag bor ganska nära brukar jag ha hyfsad koll på tjärnen.

Ungefär samtidigt, som rörhönan försvann, så minskade också de talrikt häckande svarthakedoppingarna i tjärnen.

Det verkar vara så att Lakvattendammen vid Ulvbergets soptipp har tagit över, som lokal för rörhönan och även svarthakedopping.

Mera förvånande är att rörhönan har etablerat sig i den lilla dammen eller dyhålet vid Sjölin's smide, med en trolig häckning. Undertecknad har påträffat rörhöna där vid ett flertal tillfällen. En gång bakom en snöhög, då rörhönan förskräckt ilade iväg bort och gömde sig under en trädstam som låg vid vattenytan. Under vattnet upptäckte jag den svartbruna kroppen, under trädstammen. Den låg blick stilla, så jag gick därifrån ganska snart för att inte störa den mera. Glad ändå för att jag upptäckte den. Rörhönan är nog något av en expert på att gömma sig. Oftast gömmer den sig nog i vassen, men den kan också klättra i någon buske har jag sett. Fågeln har väldigt kraftiga gröna ben och fötter.

I lakvattendammen har jag suttit på vägbanken mitt emot fågeltornet, för att fotografera svarthakedopping i flera timmar, när plötsligt en rörhöna kommit ut ur vassen för en kort simtur med sitt typiska nickande simsätt. Den är lätt att skilja från sothönan, då rörhönan har en hög akter (hög svansförlängning), som lyser vitt på undersidan. Men ute på det öppna vattnet är hon synlig endast någon eller några sekunder, innan hon snabbt återvänder in i vassen.

Näringsbrist

Ullsättjärnen har för lite smådjur och insekter, som rörhönorna lever av, för annars borde den återvända från dypölen vid Sjölin's smide. Tjärnen är för näringsfattig, är min tro/slutsats.

Extrakt ur FAUNA OCH FLORA (Stockholm), 11(1916), s.73-8 (nr 2).

Rörhönan – *Gallinula chloropus* funnen i Hälsingland samt omständigheterna vid hennes infångande.

Af James Maule.

Ett par gånger årligen brukar Jag företaga en resetur till Hälsingland, där jag hos en vän-ingenjör L-hl tillbringar ett par veckor i en hans jaktvilla i Undersvik socken. Vi syssla då med jakt och fiske och lefva där ett obekymradt friluftslif i skog och mark.

I år (1915) företogs resan dit den 16 maj. Dagen förut hade här i min hemtrakt (Västmanlands län) fallit något snö och under järnvägsresan norrut observerade jag, att snötäcket blef djupare allt efter som afståndet hemifrån ökades. Vid Arbrå station hämtades jag dock i vagn och fortsatte, efter ett kort uppehåll i L:s hem, vägen till jaktvillan, belägen ett par mil därifrån, äfven med hjuldon, men då vi kommo ett stycke uppåt skogarna, funno vi snön alltmer hinderlig för detta slags fortskaffningsmedel. Här låg nämligen snön sex tum tjock, och det var fullt före med en temperatur något under fryspunkten.

Jag omnämner detta förhållande, då det kan tänkas, att det oväder, som rasat närmast föregående dagar, möjligen hade någon del i den fångst jag sedermera gjorde af en rörhöna, hvarom närmare redo-görelse följer här nedan.

Följande dag var vinden nordlig och kall, men sol och storm gjorde dock ett godt arbete i fråga om snöns förvandling till vatten, Och marken visade åter bara fläckar

Rörhöna i dammen vid Sjölin's smide. Foto: Mats Åberg.

här och där. På eftermiddagen gingo vi på forellmete utefter en liten bäck, hvars vatten nu be-tydligt ökats efter nederbörden. I dennas forsar och fall brusade och dånade det vildt, hvadan våra röster knappast hördes tvärs öfver bäcken. Emellertid gingo vi åt hvar sitt håll, min vän uppför och jag utför vattendraget för att pröva fiskelyckan. Kommen ungefär 100 meter från bäckens utflöde i sjön -" Valåssjön - observerade jag ett egendomligt knyte, liknande en tämligen stor boll, i ett videsnår, hvars grenar sträckte sig tätt utefter det forsande vattnet. Knytet var gråsvart och såg ut att vara af fjäder, och jag kom så småningom underfund med, att det var en sofvande fågel, som med hufvudet alldeles doldt i de uppburrade fjädrarne tagit plats på en af de lägst sittande grenarne tätt öfver själfva forsen.

Försiktigt kröp jag närmare, delade snåret så pass, att jag kunde sträcka mig ned utför bäckbrinken, och, hållande mig fast i grenverket med högra handen, grep jag med den vänstra ett stadigt tag i ett par gröna, rätt långa ben, som voro knytets bärande kraft. Den bullrande forsen var mig en god hjälp vid trickets utförande, eljest hade det nog aldrig lyckats att med blotta handen fånga en rörhöna, ty en sådan var det.

En vackrare fågel har jag aldrig hållit i min hand, och jag njöt af att på så nära håll beskåda dess enkla, men smakfulla dräkt. Färgen var mörkt askgrå, med någon dragning åt Svartbrun, Ögonen vackert rödkantade med röd iris, näbbet i spetsen gult, mot roten rödt med röd pannplåt, ben och fötter svagt gröna.

Emellertid vände jag nu uppåt bäcken med min fångst för att visa den för kamraten och sålunda få bevis för sanningsenligheten af fångsthistorien och samtidigt få fågelns species fullt konstaterad.

Vi hade båda genast klart för oss, att det var en *Gallinula chloropus*, därom rådde ejminsta tvifvel, ehuru min kamrat ville benämna den rörhöna, jag däremot sumphöna efter SUNDEVALL. Stående här med den sällsynta fågeln i handen, gingo nog mina tankar till Riksmuseet, i hvars samlingar den säkerligen varit välkommen och fått en lämplig plats efter döden, men det bar mig dock för mycket emot att nu taga den vackra rörhönans lif. Hon hade ju lömskt fångats under sömnen och ej erbjudits ringaste tillfälle att kunna rädda sig. En ytterligare orsak till att min och min kamrats dom öfver henne blef friande var den omständigheten, att ingen af oss då voro på det klara med rörhönans häcknings-

förhållanden, utan misstänkte, att hon möjligen hade rede i närheten och make eller maka, ty om exemplaret var af han- eller honkön kunde vi ej afgöra.

Nu efteråt vet jag dock, att rörhönan ej är i Sverige funnen så långt norrut som i Hälsingland. Det här gjorda fyndet är sålunda rätt anmärkningsvärdt» hvarför jag ock trott mig böra omnämna detsamma samt de närmaste omständigheterna vid fångsten.

I Nordens Fåglar af KOLTHOFF och JÄGERSKIÖLD, förra upplagan, säges om rörhönan (som äfven i detta arbete benämnes sumphöna, grönfotad sumphöna, vasshöna): I Sverige förekommer hon tämligen sällsynt, endast funnen på några få ställen från och med Skåne upp till Uppland och Nerike. På Öland är hon äfven iakttagen vintertid. Hon synes ha tilltagit i antal de sista åren och flera par häcka numera årligen i Hjälstaviken.

Rörhöna i dammen vid Sjölin's smide. Foto: Lars G Lindström.

Mindre flugsnappare

Text och foto: Lars G Lindström

DEN FÖRSTA DAGEN I JUNI åkte jag och Mats Åberg till Harmånger för att försöka hitta den mindre flugsnappare som Anders Johansson hittat sjungande efter Harmångersån. Vi behövde inte leta länge och cirka 500 meter från reningsverket, alldeles vid ån, hörde jag flugsnapparens sång.

Mindre flugsnapparen är den mest ovanliga av de flugsnappararter som häckar i Sverige. Den häckar i östra Europa och västra Sibirien och Sverige utgör den nordvästra gränsen för den mindre flugsnapparens utbredningsområde. Uppskattningsvis häckar cirka 500 par i Sverige, flest i söder men även efter Norrlandskusten. Den är en sydostflyttare och övervintrar i Indien och Pakistan.

I år observerades ovanligt många mindre flugsnappare i Sverige sannolikt beroende på gynnsamt väder i maj.

Styltlöpare i Diaccia botrona

Toscana

Under tio dagar i slutet av juni åkte vi, min fru Britt och jag, runt i Toscana. Vi hann även med en tur till ön Capraia.

Text och foto: Lars G Lindström

EFTER EN DRYGT TRE TIMMARS FLYGRESA från Arlanda och byte av plan i Munchen landade vi på Galileo Galilei flygplatsen i Pisa. Därefter väntade en knapp halvtimmes tågfärd till Livorno där vi skulle sova den första natten. Vädret var lite väl varmt, 35 grader, så promenaden med all packning till hotellet vid Piazza de la republica blev ordentligt svettig.

I Livorno finns mitt Italienska favorit fotbollslag, Livorno Calcio. De lyckades tre veckor tidigare ta sig tillbaka till högsta divisionen, serie A. Till skillnad från de många klubbar i Italien med högerextrema supportrar, är Livornos motsvarighet åt vänster.

Capraia

Dagen efter åkte vi med båt till ön Capraia som ligger halvvägs till Korsika. Det blev en mycket skön tur på havet i den pressade hettan. Jag stod hela tiden vid relingen och spanade efter lror och lyckades se ett flertal av både medelhavslra och scopolis lira.

Capraia ligger i den toskanska arkipelagen som är en samling om sju öar som ligger mellan Liguriska havet och Tyrrenska havet, väster om Toscana i Italien. Legenden säger att när Venus steg upp ur havet, tappade hon sju pärlor från sitt diadem, och det är de som är dagens öar.

Alla sju öar är naturskyddade då hela

ögruppen har status som nationalpark. Den största, Elba, är känt för att vara ön som Napoleon I efter sin abdikering 1814 blev deporterad till. En av de andra, Montecristo, har givit namn åt Dumas roman *Greven av Monte Cristo*.

Enligt den bok om fågellokaler i Italien, A Birdwatcher's Guide to Italy, som jag köpt brukar exemplar av rödnäbbad trut sitta på klipporna vid hamninloppet så det var med spänning som båten närmade sig Capraia. Men tyvärr, ingen rödnäbbad syntes till, bara medelhavstrutar i mängd. Den enda rödnäbbade trut jag fick se var den kylskåpsmagnet som jag köpte och bestod av den sällsynta truten.

Rödnäbbad trut är en endemisk häckfågel för Medelhavet där den förekommer lokalt från områden kring Gibraltar sund i väster till Cypern i öster. Den absoluta merparten finns idag i Spanien där kolonin vid Ebro-deltat hyser hälften av världens alla rödnäbbade trutar. Rödnäbbad trut var tidigare en av världens mest hotade trutarter och världspopulationen bestod då av cirka 1000 par. Genom ett aktivt fågelskyddsarbete för arten, däribland skapande av fågelskyddsområden för de större häckningspopulationerna, så har arten återhämtat sig och världspopulationen består idag av cirka 22000 par.

Så fort att vi hade installerat oss på

hotellet så gick jag den branta vägen upp mot det gamla fortet för enligt guideboken skulle man lätt kunna se blåtrast där. Men precis som med truten så lyckades jag inte se någon trast. Jag fortsatte efter den stig som skulle leda till den enda sjö som finns på ön. Efter ett par kilometer skulle chansen att få se korsiansk siska (tidigare citronsisika) vara stor men jag passerade det området och gick ett par kilometer till utan att se någon siska. Min plan var att gå de åtta kilometrarna fram till sjön men den oerhörda värmen (33°) gjorde att krafterna snabbt tog slut och efter fyra kilometer vände jag. Inte en helt lyckad tur. Den enda fågelart som jag såg var den i Medelhavsområdet mycket vanliga sammetshättan.

Dagen efter gick jag upp strax efter fyra för jag skulle gå till den nordvästra spetsen av ön och för att hinna innan båten skulle gå tillbaka till fastlandet var jag tvungen att

starta tidigt. Capraia är av vulkaniskt ursprung och dess högsta punkt är 466 meter över havet och jag skulle nästan lika högt upp.

Innan det hunnit bli ljus började jag att gå uppför sepentinvägen som efter en kilometer passerar det fängelseområde där krininella men även antifacister under andra världskriget var internerade för tvångsarbete. Som Arne Dahl skriver i kriminalromanen "Hela havet stormar", "utmed den slingrande sepentinvägen, mödosamt uppförd av fångarna i Colonia Penale Agricola, stäcker sig Capraias säregna trappsystem av odlingsbar mark uppför sluttningarna. Det är som en svatvit regnbåge i mörkrets alla nyanser har tagit mark utmed handen"

Vid de gamla fängelsebyggnaderna såg jag de första korsianska siskorna. Mycket tevligare än det mord som sker där i Arne Dahls bok som förresten kan rekommenderas. "Det är otäckt. Det är spännande. Det blir bara bättre för varje kapitel" som Sundsvalls tidning skriver i sin recension av boken.

Efter ett par timmars vandring nådde jag nordostspetsen där alpseglare häckade i klippstupet och utsikten mot Korsika var fantastisk.

På vägen tillbaka såg jag flera flockar med siskor och på tre hundra meters höjd hittade jag en fältpiplärka, överraskande om man tänker på var den lilla population som finns i Sverige häckar (sandiga områden längs kusten). Ett par ungfåglar av pilgrimsfalk förgyllde också vandringen med sin akrobatiska flykt.

Castiglione della pescaia

Sedan vi hyrt bil i Livorno började vår rundtur genom Toscana. Bara ett par mil söderut såg jag en ormörn segla alldeles ovanför bilen. Tyvärr kunde vi inte stanna eftersom vi körde på en motorväg. Det skulle bli resans enda örn. På kvällen anlände vi till vårt hotell i Castiglione della Pescaia.

Alldeles intill hotellet ligger ett av Italiens största våtmarksområden, Diaccia botrona.

Där blandas ibland sötvattnet med saltvatten vilket ger gäss, änder och vadare perfekta förhållanden. Speciellt vintertid är området en viktig lokal där tusentals flamingo och gäss övervintrar.

Ett besök tidigt på morgonen gav ett rikt utbyte. På väg till våtmarken såg jag turturduva och en svartvingad vadarsvala flög över mig. Väl framme födosökte ett 40-tal flamingo och ett flertal par av styltlöpare syntes till. Jag såg även svartbent strandpipare och både grå-, silkes-, och rallhäger var vanliga.

Klockan åtta hade jag bestämt träff med Britt vid stranden och det var härligt med ett morgondopp i Medelhavet.

Etruskernas väg

Efter utcheckning från hotellet bar det nu av in åt landet efter etruskernas väg. Etruskerna var det folk som någon gång på 700-talet före Kristus bosatte sig i Mellanitalien. Folket kom från Mindre Asien och hade ett avancerat jordbruk och var skickliga ingenjörer och lärde romarna att dränera mark. Det etruskiska riket kallades även Etrurien, vilket i sin tur utgör ett historiskt landskap som sedermera kallades *Tuscia*, varav det moderna namnet Toscana uppkommit.

En timme senare var det dags för en bensträckare. På en gång jag öppnade bildörren såg jag en härfågel i ett träd och snart upptäcktes flera till. Britt lånade kikaren för att titta på de speciella fåglarna. Då såg jag på långt håll en ganska stor fågel landa på en telefonråd. Jag sa till henne att titta var det var som satt sig på tråden. Någonting blått sa hon och jag förstod

genast vad det var. Äntligen en blåkråka. Det var den första jag någonsin sett efter att ha letat både i Polen, Lettland, Spanien och tidigare i Italien. Jag slängde direkt upp kameran och fick några bilder men tyvärr, innan jag börjat gå framåt, lyfte kråkan och flög iväg. Men bara att ha fått sett den otroligt vackert färgade fågeln var en enorm upplevelse.

Ett flertal stopp till gav inte några speciella fågelupplevelser men nästa överallt flög mängder av fjärilar. Man frapperades både av artrikedomen och antalet, betydligt flera än vad man ser i Sverige. Bland de arter jag lyckades fotografera var en Pascha som sattes sig i ett träd alldeles intill bilen, visserligen inte med utslagna vingar men undersidan är ännu vackrare med sina mönster i rött, blått, orange, vitt och svart. Ett sista stopp innan vi kom fram till vårt hotell i Arcadisso gav förutom en vidunderlig utsikt över de böljande kullarna en slagfalk på lång håll.

Vårt hotell låg cirka tre kilometer utanför staden och eftersom det ännu bara var eftermiddag (och midsommarafton) så tänkte vi att vi promenerar dit. Det visade sig att alla tre kilometrar gick utför och ganska brant också. Lätt att gå dit men betydligt tyngre när vi skulle tillbaka men ett par öl i Arcadisso gjorde ändå hemvägen ganska lätt.

En otroligt god middag på hotellet avslutade en lyckad dag.

Monte Amiata

Enligt beskrivningen i guideboken skulle ett besök på Monte Amiata, ett drygt 1700 meter högt berg vara en i dubbel bemärkelse höjare. Efter att på morgonen ha fotat en häcksparv intill hotellet for vi iväg med bilen. Enligt kartan gick det en bilväg upp till ett hotell (vintertid åker man utför på skidor på berget) och därifrån skulle det vara lätt att nå toppen. Vi kom fram och parkerade bilen och började gå efter en skidbacke upp

mot toppen. Efter ett par hundra meter krökte backen sig men när vi kom dit upp fortsatte den inte som vi trodde utan vi var i princip uppe utan att ha sett eller hört någon stentrast, klippspärv, ormörn vattenpiplärka eller provencesånagre som skulle finnas där enligt boken. I min fantasi hade jag trott att toppen av berget skulle vara trädfrött men så var det inte. Det enda fotot jag tog var på en storfläckig pärlemorfjäril.

Något besvikna åkte vi en rundtur och besökte flera små bergsstäder alla mycket högt belägna med fantastiska utsikter.

På eftermiddagen var vi tillbaka till hotellet och efter en stunds vila gick jag några hundra meter nedanför hotellet till ett övergivet hus där jag dagen innan sett att det växte en mängd blommor. Det besöket ångrar jag verkligen inte. Jag fick höra en provencesångare och bland den otroliga mängden fjärilar fotografera

mindre guldvinge, ametistguldvinge, fläckad nätfjäril, schackbräde och sydlig tryfjäril, alla otroligt vackra.

Chianti

Nästa dag bar det av till det mest kända vindistriktet i Toscana nämligen Chianti. Vi skulle bo på en gård ett par kilometer från Radda, en av städerna i Chiantiområdet.

Chiantiområdet sträcker sig från Florens i norr ner till området runt Siena i söder och ligger öster om dalarna Vesa och Elsa. Det ursprungliga distriktet är Chianti Classico och de viner och vingårdar som ingår har den karaktäristiska tuppen, 'Gallo Nero', på flaskans hals som kännetecken. Både Chianti och Chianti Classico klassas som DOCG (överklassen av viner). Chianti-vinernas huvudsakliga druva är Sangiovese med inblandning av Canaiolo Nero, Cabernet Sauvignon, Merlot och Pinot noir.

Efter ett antal dåliga år med för höga skördeuttag och ojämn kvalitet är idag Chianti-vinerna på frammarsch igen.

Chiantiområdet blev avgränsat redan 1716 men var då till området kring byarna Radda, Gaiole och Castellina, och lite senare även Greve (senare Greve in Chianti). Idag är området där man får producera vin märkt Chianti en mycket större vinregion, mer vidsträckt än Bordeaux. Den mest prestige-fyllda regionen är dock Chianti Classico där vinerna är gjorda enligt mycket stränga regler.

Utsikten från hotellets veranda var magnifik och det var en härlig känsla att äta frukost i vackert väder och med en vidunderlig utsikt. Här kom också, på kvällen, resans enda regnskur

Även intill detta hotell var mängden fjärilar enorm men det mest intressanta var den rödstrupiga sångare som jag upptäckte och tillbringade några timmar med för att försöka få bra foto på.

Den är, precis som många andra sångare, väldigt svår att få syn på när den hoppar omkring i täta busksnår. Några gånger kom den fram synligt och ett par av bilderna blev ganska hyfsade. Men det krävde ett stort tålamod och lång väntan.

Florens

Kulturen måste också ha sin plats och nästa dag stod Florens på programmet. Bil till Greve in Chianti och därifrån buss till Toscanas största stad.

I Florens finns en mängd severdheter bland annat Uffizierna (Galleria degli Uffizi)

som är ett konstmuseum. Det anses vara ett av världens främsta och äldsta. Museets mest kända verk är Botticellis Venus födelse men även verk av Leonardo da Vinci och Michelangelo finns i samlingarna.

Ett annat måsteställe är bron Ponte Vecchio (gamla bron), den mest berömda av de sju broar som går över floden Arno. Bron är från medeltiden och är känd för sina butiker (mestadels guldsmeder) vilka ligger längs med hela bron. Ponte Vecchio är också Europas äldsta segmentvalvbro.

Bron anses först vara byggd under romartiden, och ursprungligen var den gjord av

trä. Efter att den blev förstörd av en översvämning 1333 byggdes den upp på nytt 1345 och denna gång av sten.

Det sägs att det ekonomiska konceptet "bankrutt" härstammar härifrån: när en handelsman inte kunde betala sin skulder, förstörde ("rotto") soldater hans bord ("banco") med varor. Den här handlingen kom att kallas "bancorotto" (förstört bord). Utan sitt bord kunde inte handelsmannen fortsätta sälja sina varor.

Till skillnad från alla andra broar i Florens förstördes inte Ponte Vecchio under andra världskriget av tyskarna den 4 augusti 1944. Främst på grund av en direkt order av Hitler.

Att gå i storstäder tröttar och efter fem timmar var vi ganska nöjda och tog bussen tillbaka till Greve in Chianti där vi inhandlade ett par flaskor av Chianti Classico dock inte de dyraste årgångarna.

Padule di Fucecchio

Ett av målen för denna dag var det våtmarksområde som ligger nordost om Florens inte långt från Empoli där Jonny Ekström (Jonny Bråttom) firade stora

framgångar som proffs i fotboll på 1970-talet. För övrigt var det Empoli som Livorno slog med 1-0, på Livornos hemmastadion Armando Picchi, i en avgörande match för avancemang till högsta divisionen i slutet av maj.

Fucecchio täcker ett område på cirka 1800 hektar, fördelat mellan provinserna Pistoia och Florens och idag är det största inre träskområdet i Italien. Detta spelar en viktig roll som flyttled mellan kust och inland och över 200 fågelarter kan ses under året.

Träskmarkerna erbjuder enastående möjligheter för fågel-skådare och naturfotografer, särskilt under vårflyttningen.

Här häckar Europas alla sju hägerarter

(grå-, purpur-, silkes-, ägrett-, ko-, rall-, och natthäger), ett av de få ställen i Europa, där detta sker, dessutom bronsibis. Antalet häckande par uppgår till över tusen.

Bland däggdjuren kan nämnas sumpbäver eller nutria som inplanterades från Sydamerika under början av 1900-talet.

Vid vårt besök sågs mängder av silkes-, grå-, och ägretthäger och någon enstaka rall- och kohäger. Tyvärr inga natt- eller purpurhägrar. Den senare en art som jag aldrig sett. Ett antal stytlöpare observerades också. Även en nutria visade sig fint.

På eftermiddagen besökte vi Leonardo da Vinci-museet i Vinci.

Leonardo da Vinci, föddes 15 april 1452 i Anchiano nära Vinci i Toscana och dog 1519 i Amboise i Frankrike och var en italiensk konstnär och universalgeni. Han var även verksam som arkitekt, ingenjör, uppfinnare, naturforskare, matematiker, musiker och filosof. Leonardo tillhör renässansens mest betydelsefulla gestalter. Han är mest känd för målningen Mona Lisa, målad 1503–1506, samt fresken Nattvarden, från 1498.

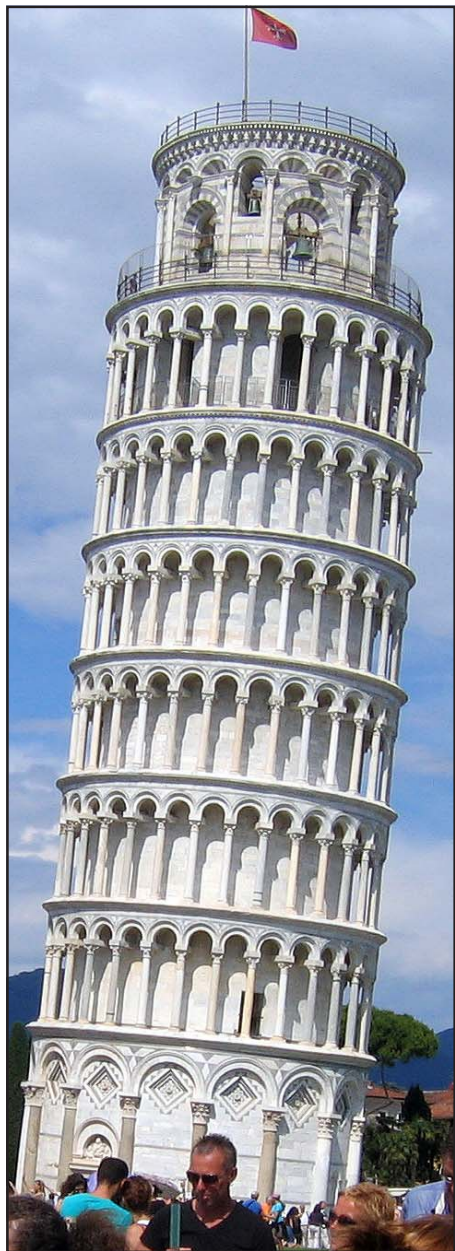
Bland de uppfinningar som han gjorde kan nämnas skiss för flygmaskin, förslag för stridsvagn, förslag för cykel och förslag för helikopter.

Natten tillbringades på en vingård, Isola de Verde, där både god mat och ett gott vin, producerat på gården, serverades. ??

Pisa

Så var det dags att återvända till Livorno och lämna tillbaka hyrbilen men innan tåget gick till Pisa hann jag med att inhandla diverse supporterprylar till Livorno Calcio, bland annat ett par kepsar, en banderoll och en tröja, för övrigt den dyraste jag någonsin köpt.

Den största sevärdheten i Pisa är det lutande tornet. Det lutande tornet är domkyrkans fristående klocktorn. Det cirka

55 meter höga tornet är mest känt för att det lutar oroväckande. Det började byggas 1173 som ett normalt torn och tog hela 187 år att bygga. Tornet blev alltså klart år 1360. Tornet började långsamt att luta redan innan bygget var slutfört. Den högsta biten av tornet byggdes därför färdigt i en något annan vinkel, i ett försök att lindra problemet. Tornet lutar hela 4,5 meter från lodlinjen. Problemet är 55 meter marmor ovanpå fuktig alluvialjord (lösa jordarter)

År 1990 besöktes tornet av över en miljon turister om året, och risken för att det skulle rasa var överhängande. Tornet stängdes och stadgades upp med band runt tornkroppen. På ena sidan blyvikter, och grunden grävdes ut för att höja de lutande sidan. I slutet av 2001 öppnade tornet igen, men endast för guideade turer. År 2008 meddelade ingenjörerna att tornet håller sig stabilt i 200 år.

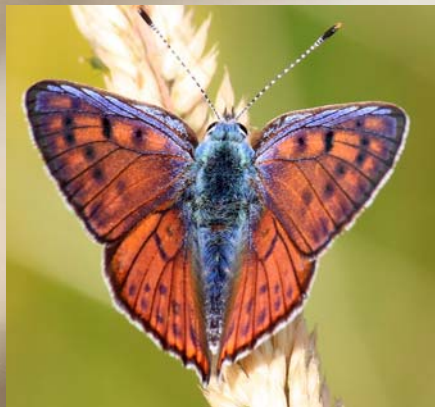
När man ser tornet i verkligheten ser man hur mycket det lutar. Man blir överraskad när man bara sett det på bild förut.

Det sägs att Galileo Galilei i ett experiment ska ha släppt två kanonkulor av olika storlekar från tornet. Detta för att påvisa att kulornas fallhastighet var obero-ende av deras massa (vikt). Berättelsen betraktas dock som en apokryfisk (fördold) historia, då dess enda källa är Galileos egen sekreterare.

Lutande tornet i Pisa förekommer i en del filmer. Bland annat finns det med i Stålmannen - går på en krypto-NIT där Stålmannen rätar upp tornet så att det blir rakt.

Efter en middag på svärdfisk återstod endast en natt i Pisa och sedan hemfärd dagen efter.

Att resa genom Toscana kan verkligen rekommenderas. Landskapet är fantastiskt liksom även maten och drycken. Glöm inte heller den Italienska glassen. Mums.

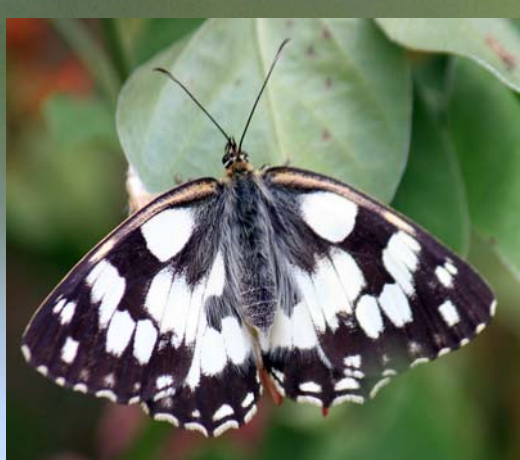
Fortsättning från sidan 3. En grönsiska som märktes på Reffelmansviken i augusti 2011 kontrollerades av ringmärkare ett halvår senare i Nordbaden, Neckargemund, Tyskland (5).

I Novara, Italien fastnade en sävsparv för andra gången i ett slöjnet två år efter

märkningen på Reffelmansviken (1894 km) (6).

Det andra Afrikaåterfyndet var en fiskgjuse som märktes som bounge i Rogsta och hittades död (jagad av lokalbefolkningen) i Bomboja, Liberia ett år efter märkningen (6561 km) (7).

Program

höst – vinter

Nyårsexkursion

1/1

Tid: 08.00

Samling: Lillfjärden

Ansvarig: Mats Axbrink, 070-698 69 11

Bildvisning

22/1

Tid: 18:00

Samling: CUL

Ansvarig: Karin Svensson, 070-51 348 66

Alla som fotograferar har denna kväll
möjlighet att visa sina bilder för andra.

Ugglexkursion

Ugglexkursion planeras tillsammans Nord-
anstigs Naturskyddsförening. Se vidare
fågelklubbens hemsida eller nästa nummer
av Nattvakan.
